

Engels op de basisschool (III): zes kamermoties

In de Tweede Kamer is ernstige kritiek geuit op de bestaande en geplande praktijken rond het schoolvak Engels in het basisonderwijs: bij de kamerdebatten op 8 en 15 april en bij de stemmingen op 21 april.¹ Gedebatteerd werd naar aanleiding van een advies van de Onderwijsraad en daarop aansluitende OCW-plannen (19/11/2008) om, in eerste instantie bij wijze van experiment, tweetalig onderwijs op de basisschool mogelijk te maken.² Tweetalig onderwijs is gebaseerd op de onderdompelingsmethode, waarbij in sommige vakken (bv. Aardrijkskunde of Gymnastiek) het Engels als voertaal wordt gebruikt.³ Enerzijds streeft het ministerie naar etnisch gemengde scholen en naar een verlengde schoolweek om achterstandsleerlingen beter Nederlands te leren, maar anderzijds wil het ministerie dus de onderdompeling in de Nederlandse taal beperken ten gunste van het Engels. Daarnaast werden zorgen geuit over de kwaliteit van de klassikale Engelse lessen in groep 7 en 8. Er werden zes verstandige moties ingediend, die alle zes door het ministerie en door de meerderheid van de Kamer zijn afgesloten. Ik dien een motie van afkeuring in.

De plannen van het ministerie (19/11/2008)⁴

(a) De Onderwijsraad adviseert om eerder te beginnen met vreemde talen: vroeg vreemdetalenonderwijs (VVTO). In een beperkt aantal basisscholen wordt dit al in praktijk gebracht. Het ministerie wil dit aantal laten groeien en deze ontwikkeling blijven ondersteunen door kennis, materiaal en subsidiemogelijkheden aan te bieden (met het Europees Platform als coördinatiepunt).

(b) Er wordt echter verschillend gedacht over de positie van VVTO binnen het onderwijs, de manier waarop VVTO gegeven zou moeten worden (onderdompeling via TTO/Tweetalig Onderwijs?) en de leeftijd waarop men kan beginnen met het onderwijzen van een andere taal (vanaf vier jaar of juist later). Voordat het VVTO op bredere schaal wordt ingevoerd, wil het ministerie laten onderzoeken wat de effecten ervan zijn (voor leerlingen maar ook voor het onderwijs in het Nederlands). Wat werkt en wat niet en onder welke voorwaarden?

(c) De Onderwijsraad wil basisscholen de keuze geven tussen beginnen in groep 1 (opleidend tot EQF-niveau A1) of groep 5 (opleidend tot het lagere EQF-niveau A2). Zo ontstaan twee eindniveaus in het basisonderwijs en dus ook twee instroomniveaus in het voortgezet onderwijs. Dat zou een doorgaande leerlijn met het voortgezet onderwijs versterken. Op dit moment wil het ministerie nog geen eindtermen (referentieniveaus) voor vreemde talen in het basisonderwijs ontwikkelen.

(d) Teneinde basisscholen in staat te stellen het hogere A2-niveau te bereiken, stelt de Onderwijsraad voor: maak het wettelijk mogelijk voor maximaal 15 procent van de onderwijstijd Engels (en in de grensstreken Frans en Duits) als deelvoertaal in het basisonderwijs te hanteren (TTO: een onderdompelingsmethode niet alleen bij het vak Engels maar ook bij andere schoolvakken). Een wetwijziging vindt het ministerie prematuur, maar een beperkt aantal basisscholen zal in de gelegenheid worden gesteld met TTO te experimenteren. Dit pilotproject zal op zijn effecten gemonitord worden.

Motie 1: bekwame P.O.-leerkrachten voor de Engelse les. *De Kamer constateert dat volgens de Onderwijsraad een derde van de pabo-studenten het vak Engels niet krijgt aangeboden terwijl dit vak al sinds 1984 verplicht is, en dat hierdoor sommige onderwijzers het Engels niet beheersen terwijl de kerndoelen van de basisschool dit vak verplicht voorschrijven. Zij overweegt dat basisschoolleerlingen hiervan de dupe worden door slechte voorbereiding op het Engels en het voortgezet onderwijs. Daarom verzoekt zij de regering, de wet te handhaven door de NVAO strenger toe te laten zien op het aanbod en de kwaliteit van het Engels op de pabo's en de inspectie opdracht te geven de basisscholen te controleren.*
Motie ingediend door: VVD (31700-VIII nr. 161a, herziene versie)

Toelichting VVD: het schoolvak Engels liefst door vakleerkrachten (dan wel near-natives) laten geven, maar in elk geval door leerkrachten die daartoe bekwaam zijn.⁵

Reactie OCW: de invoering van vakleerkrachten wordt niet overwogen; er is geen reden te veronderstellen dat NVAO en Inspectie hun werk niet goed doen; men mag ervan uitgaan dat de Inspectie controleert of er Engels wordt gegeven.

Stemming: alleen VVD, D66 en GL, alsmede PVV, PvdD en Verdonk stemmen voor.

Motie 2: geen onbekwame P.O.-leerkrachten voor de klas. *De Kamer constateert dat het onderwijs Engels op de basisscholen wettelijk verplicht is, en dat veel basisscholen het Engels niet eens aanbieden door een gebrek aan vakbekwame docenten. Daarom verzoekt zij de regering, er zorg voor te dragen dat leerlingen op basisscholen alleen Engelse les krijgen van docenten die hiertoe gekwalificeerd zijn.*

Motie ingediend door: VVD (31700-VIII nr.162a, herziene versie)

Reactie OCW: in principe is het denkbaar dat OCW de Inspectie opdraagt een onderzoek naar de kwaliteit van de Engelse lessen te entameren.

Stemming: alleen VVD en D66, alsmede PVV en PvdD stemmen voor.

Motie 3: TTO niet invoeren en dus ook geen experimenten in die richting. *De Kamer overweegt dat een kwart van de leerlingen in het basisonderwijs een taalachterstand heeft van twee jaar. Zij is van mening, dat de prioriteit in het basisonderwijs moet liggen op het leren van de Nederlandse taal. Daarom verzoekt zij de regering geen experimenten mogelijk te maken met Engels als deeltaal.*

Motie ingediend door: SP (31700-VIII, nr. 160)

Reactie OCW: ontraden.

Stemming: alleen SP, PVV en PvdD stemmen voor.

Motie 4: het Rotterdamse TTO (EarlyBird) is in strijd met de wet. ⁶ *De Kamer constateert dat in Rotterdam scholen van de BOOR maar liefst 15% van hun tijd les gaan geven in het Engels. Zij overweegt dat hiermee de positie van het Nederlands wordt uitgehold in het onderwijs en daarmee in de samenleving, en dat de scholen van de BOOR hiermee de Wet op het primair onderwijs overtreden, in het bijzonder het artikel 9, lid 8 dat luidt: "Het onderwijs wordt gegeven in het Nederlands". Daarom verzoekt zij de regering, dit zogenaamde experiment in Rotterdam, waarbij basisscholieren tweetalig onderwijs ondergaan, tegen te gaan.*

Motie ingediend door: PVV (31700-VIII, nr. 156)

Reactie OCW: bij ons weten is het EarlyBird-project geen TTO en blijft het binnen de grenzen van de wet; het is bij ons weten gewoon VVTO (Vroeg Vreemde Talen Onderwijs).⁷

Stemming: alleen SP en PVV, alsmede CU stemmen voor.

Motie 5: het Rotterdamse TTO is/wordt onbezonnen ingevoerd. *De Kamer constateert dat in Rotterdam een project van start gaat voor tweetalig onderwijs in het basisonderwijs. Zij overweegt dat dit project nog onvoldoende is onderzocht. Daarom verzoekt zij de regering, om het tweetalig onderwijs in Rotterdam te onderwerpen aan de uitvoeringstoets zoals geformuleerd door de tijdelijke parlementaire commissie Onderwijsvernieuwingen.⁸*

Motie ingediend door: PVV (31700-VIII, nr. 157)

Reactie OCW: bij ons weten is het EarlyBird-project geen TTO en blijft het dus binnen de grenzen van de wet.⁷

Stemming: alleen PVV stemt voor.

Motie 6: TTO niet invoeren voordat de eventuele negatieve effecten ervan gedegen onderzocht zijn.

De Kamer overweegt (a) dat het kabinet terecht de topprioriteit legt bij verhoging van de kwaliteit van het Nederlands en rekenen in het primair onderwijs; (b) dat het kabinet de conclusies van het onderzoeksrapport van de Rijksuniversiteit Groningen uit 2005 nader wil onderbouwen door een experiment;⁹ (c) dat er zorgen bestaan over de gevolgen voor minder sterke leerlingen in het primair onderwijs als gebruik wordt gemaakt van de onderdompelingsmethode voor het aanleren van een vreemde taal; en (d) dat de Kamer meent dat de uitkomsten van dit experiment eerst beschikbaar moeten zijn voordat scholen op grote schaal de onderdompelingsmethode zouden mogen toepassen. Daarom verzoekt zij de regering om het experiment met maximaal 30 scholen te laten plaatsvinden voor een periode van drie jaar en bij de evaluatie vooral aandacht te besteden aan de gevolgen van deze methode voor de minder sterke leerlingen (lager dan het havo-niveau) voor de kennis van de vreemde taal, het niveau van het Nederlands en de resultaten van de andere vakken.

Motie ingediend door: CDA (31700-VIII, nr. 159)

Toelichting CDA: de experimenten moeten beperkt van omvang zijn, zowel wat aantal participanten als wat tijdsduur betreft.

Reactie OCW: het onderzoek komt er, maar wij vinden het niet nodig deze experimenten op de voorhand vanuit Den Haag dicht te timmeren.

Stemming: alleen CDA, SGP en GL, alsmede PVV en PvdD stemmen voor.¹⁰

7. Mijn eigen motie van afkeuring. *De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat de meeste groepsleerkrachten in het basisonderwijs het Engels niet op near-native beheersen, dat de pabo's niet in staat zijn hun studenten tot dat niveau op te leiden en dat de regering niet bereid is te bevorderen dat het schoolvak Engels op de basisschool door gespecialiseerde vakleerkrachten Engels wordt gegeven;*

overwegende dat het de taak van het basisonderwijs is de leerlingen in een Nederlandse taalomgeving onder te dompelen opdat ze deze taal maximaal onder de knie krijgen; en overwegende dat er tegenwoordig digitale leermiddelen op de markt zijn waarin het onderwijs voor het schoolvak Engels door native speakers wordt gegeven;¹¹ verzoekt de regering met klem, niet op de ingeslagen weg voort te gaan, het schoolvak Engels op de basisschool tot maximaal één uur per week te beperken, binnen dat uur de onderdompelingsmethodiek uitsluitend toe te staan als het onderwijs gegeven wordt door native (c.q. near-native) speakers, en bij de overige schoolvakken geen onderdompeling in het Engels (TTO) toe te staan; en gaat over tot de orde van de dag.

Wes Holleman
weblog onderwijs 30-4-2009
<http://www.onderwijsethiek.nl>

-
- ¹ http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/verslagen/kamer_in_het_kort/engels_op_school.jsp
http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/verslagen/plenaire_vergadering_15_april_2009.jsp
http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/verslagen/plenaire_vergadering_21_april_2009.jsp#0
 - ² <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=421>; <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=558>.
 - ³ Dus bij Aardrijkskunde leren de kinderen niets over kwelders en slikken maar over 'salt marshes' en 'mud flats'. En sloten, vaarten en beken worden voortaan 'ditches', 'canals' en 'brooks' genoemd.
 - ⁴ <http://static.ikregeer.nl/pdf/KST124780.pdf>
 - ⁵ http://www.inekedezentjehamming.vvd.nl/actueel_6311/15882/
 - ⁶ Vergelijk: <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=116>
 - ⁷ <http://www.minocw.nl/documenten/118627.pdf> (kamerbrief 20/4/2009).
 - ⁸ <http://www.mbo2010.nl/index.cfm/t/Overig/vid/8D8E0422-17A4-A597-D9F1E41E94B09616>
> Dijsselbloemkaart
 - ⁹ Zie: <http://www.minocw.nl/documenten/brief2k-2005-doc-29329a.pdf>
 - ¹⁰ Verbazend genoeg is deze motie eerder in stemming gebracht dan de vérstrekkender SP-motie; bij een omgekeerde volgorde zou de SP de CDA-motie vermoedelijk ondersteund hebben, zodat deze zou zijn aangenomen.
 - ¹¹ <http://www.onderwijsnieuwsdienst.nl/index.php?mod=relink&id=35132>;
<http://www.takeiteasy.nu/takeiteasy2/marketing.asp?pagnaam=marketing>.